

ผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม และความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

Effects of Home-Room Activities on Development of Moral and Knowledge of Prathomsuksa Four Students, Chulalongkorn University Demonstration Elementary School

กนิษฐา พวงไพบูลย์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อสำรวจ ค้นคว้า เกี่ยวกับคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงเวลาสนทนาตอนเช้าของเด็กนักเรียนโดยสร้างและทดลองใช้ชุดกิจกรรมสนทนาตอนเช้าเพื่อพัฒนาคุณธรรม และ ๒) เปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าแบบมีชุดกิจกรรม ๑ ห้องเรียนจำนวน ๓๔ คน และไม่มีชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ๑ ห้องเรียนจำนวน ๓๔ คน โดยใช้เครื่องมือคือ ๑) แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนโดยผู้ปกครองนักเรียน เพื่อน และครู ๒) แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนโดยผู้ปกครองนักเรียน เพื่อน และครู ๓) แบบสอบถามความคิดเห็น ๔) แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๕) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ๕) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม ๖) แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ในช่วงเวลาสนทนาตอนเช้า เพื่อพัฒนาคุณธรรม

ผลการทดลองมีดังนี้ ๑) คุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงเวลาสนทนาตอนเช้าทั้งสิ้นประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความมีระเบียบวินัยมีน้ำใจ ความสุภาพ ความประหยัด ความสะอาด และความสามัคคี ๒) เมื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองพบว่าระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

Abstract

The purposes of this research were 1) to study students' morals which are supposed to be developed during homeroom hours and create homeroom activities, and 2) to compare the morals and knowledge of Prathomsuksa four students between two groups. Thirtyfour students were assigned to the experimental group and thirty four students were assigned to the control group. The research instruments were 1) moral activity reports for parents, friends and teachers, 2) moral assessment forms for parents, 3) Questionnaires for students, 4) record forms in 8 subject groups, 5) a moral assessment test, and 6) homeroom lesson plans for moral development.

The results were as follows: 1) The 8 morals that are supposed to be developed during homeroom hours include honesty, patience, discipline, kindness, gentleness, saving, cleanliness and unity. 2) Students in the experimental group had higher morals and knowledge than those in the control group.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีผลต่อกระแสของสังคมโลกในทุกยุคทุกสมัยตลอดมา กระบวนการผลิตนักเรียนจากระบบการศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อแนวคิด ค่านิยม ลักษณะนิสัยและทัศนคติของคนส่วนใหญ่ สภาพของสังคมจะสงบสุข หรือ จะเกิดปัญหานั้นเมื่อได้รับการวิเคราะห์ที่ถึงต้นสายปลายเหตุที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา และกลไกสำคัญในระบบการศึกษาก็คือครู ครูในยุคปัจจุบันนี้เริ่มตระหนัก คิดค้นหาแนวทางวิธีการสอน การอบรม บ่มนิสัย การเป็นต้นแบบที่ดี รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ครูจะพบว่านักเรียนของตนเองนั้น ในบางส่วนเกิดความทุกข์จากระบบการจัดการการศึกษาที่เป็นไปตามกระแสสังคมโลกแห่งวัตถุนิยมและไม่ได้เป็นการพัฒนาศักยภาพทุกด้านที่มีคุณค่าจนส่วนนั้นลบลบกันไป ภูมิคุ้มกันที่จะให้แก่เด็กนักเรียนในช่วงที่ผ่านมาจึงมีน้อยมาก ปัญหาต่างๆ ในสังคมโลกจึงเกิดขึ้นมา

เป็นเงาตามตัว ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นมาอย่างไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไป การพัฒนาสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมุ่งไปที่อัตราการเติบโตแต่เพียงอย่างเดียว บนฐานโครงสร้างทางสังคมที่อ่อนแอ ไม่เป็นธรรม และต้องพึ่งพิงต่างประเทศเป็นหลัก ได้แสดงผลให้ประจักษ์ชัดเจนแล้วว่าเป็นทิศทางที่ผิดพลาด จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนายุทธศาสตร์ และแนวนโยบายกันใหม่ภายใต้กรอบทิศทางที่ให้ความสำคัญอย่างทัดเทียมกัน ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ และทุนธรรมชาติ โดยยึดมั่นในวัฒนธรรม วิถีชีวิตแบบไทยที่มีศาสนธรรมเป็นหลักประจำใจ ให้คงเอกลักษณ์มั่นคงไว้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลก (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) จากปัญหาด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นล้วน

มาจากจุดเริ่มต้นที่เกี่ยวกับการศึกษาเชื่อมโยงส่งผลมาสู่นักเรียน และครูคือบุคคลสำคัญที่สุดที่จะมีส่วนในการแก้ไขปัญหานี้ สำหรับนักเรียนวัยประถมศึกษานั้นครูประจำชั้นมีส่วนสำคัญยิ่งในการอบรมบ่มนิสัยและเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่แก่นักเรียน ครูเปรียบได้กับการเป็นแม่คนที่ ๒ ดังนั้นกิจกรรมการสนทนาตอนเช้าซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนลูกดั่งนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงสร้างขึ้นเพื่อมุ่งหวังที่จะพัฒนาระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการจุดประกายเล็กๆ สำหรับโลกในความเป็นจริงที่จะสร้างที่สำหรับให้ทุกคนได้ยืนอยู่บนพื้นฐานของความดีงามด้วยความสง่างามจากคุณธรรมในจิตใจที่สมควรจะได้รับการพัฒนาและยกย่อง เป็นการเปิดระบบการศึกษาให้กว้างขึ้น เพื่อพัฒนาคุณธรรมและความรู้ ซึ่งเป็นด้านที่สังคมตระหนักและเพื่อเปลี่ยนทิศทางการแสวงหาเข้าสู่โลกยุคที่เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ที่ยึดหลักพุทธศาสนาเป็นสำคัญ และเพื่อสิ่งที่ดีๆที่จะเกิดขึ้นในระบบการศึกษา ระบบสังคมและโลกที่เราอยู่นี้ตลอดไป

นางลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (๒๕๕๑) เสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยในการประชุมวิชาการ “เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม” โดยมีงานวิจัยที่นำเสนอจำนวน ๓๒ เรื่อง จัดกลุ่มได้ ๖ กลุ่ม คือ ๑) วิธีวิทยาการวิจัยและประเมิน และการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม ๒) นวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ๓) คุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชน ๔) คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ ๕) ศาสนา ธรรมะ และปรัชญา ๖) คุณธรรมจริยธรรมกับสังคม

ดุจเดือน พันธุมนาวิ (๒๕๕๑) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม ใน

ประเทศไทยและต่างประเทศ โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ได้สังเคราะห์งานวิจัยจำนวน ๓๕๐ เรื่อง ประกอบด้วยรายงานการวิจัยไทย ๒๓๐ เรื่อง และรายงานวิจัยต่างประเทศจำนวน ๑๒๐ เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบและกึ่งเปรียบเทียบรวม ๓๐๐ เรื่อง และเป็นงานวิจัยเชิงทดลองกึ่งทดลอง ๕๐ เรื่อง แล้วสรุปผลด้านสาเหตุของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ โดยใช้กรอบความคิดตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เป็นการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมในเชิงจริยธรรมในเด็กเล็กมักเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง และการวิจัยทดลองศึกษาสาเหตุของพฤติกรรม และพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก งานวิจัยที่ทำมากเป็นลำดับรองลงมาคือ การสร้างแบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านระเบียบวินัยของชนาภรณ์ เพาพาย เมื่อปี ๒๕๔๕, ปราณี ตั้งใจดี เมื่อปี ๒๕๔๐, แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบของจริยญา เฉลาประโคน เมื่อปี ๒๕๔๖, ประเทืองทิพย์ เค้าลิ้ม เมื่อปี ๒๕๔๗, แบบวัดความเมตตาของนิคม สิงห์สูตร เมื่อปี ๒๕๔๖,แบบวัดสันโดษของสุพัตรา เขียดฤช เมื่อปี ๒๕๔๔ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะพิจารณานำแบบวัดพฤติกรรมที่นักวิชาการได้สร้างขึ้นมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัยสำหรับวัดระดับคุณธรรมในการวิจัยครั้งนี้ต่อไปประเภทงานวิจัยที่มีปริมาณมากในลำดับถัดมาคือการสร้างปริมาณการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กเล็กและการสำรวจกึ่งเปรียบเทียบ โดยมีการเปรียบเทียบปริมาณการกระทำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กตามลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังของเด็ก

โดยเฉพาะเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ และผล การเรียน ประเภทงานวิจัยที่มีปริมาณน้อยที่สุดใน ส่วนนี้คือ งานวิจัยศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุตามธรรมชาติด้าน สถานการณ์ และ/หรือจิตใจของเด็กที่มีความ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็ก ซึ่ง จะเป็นแนวทางในการชี้แนะการพัฒนาในรูปแบบ ต่างๆ เช่น การสร้างชุดฝึกอบรมและการสร้าง หลักสูตรการสอน เป็นต้น

จากการศึกษาผลการสังเคราะห์งานวิจัย สรุปได้ว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมรวม ๓ กลุ่มใหญ่คือ การวิจัยพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม การวิจัยสำรวจสาเหตุของ พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และการวิจัยเชิง บรรยายลักษณะคุณธรรมจริยธรรมและวิธีการวัด คุณธรรมจริยธรรมดังตัวอย่างรายงานการวิจัย ขึ้นต้นที่ผู้วิจัยศึกษาดังนี้

พรศิริ ทองนวล (๒๕๔๙) ทำการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการจัดประสบการณ์เพื่อ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยโดย ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัด ประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมมีพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในระดับดี มีคุณธรรมจริยธรรมผ่านการประเมิน ระดับดี

เพ็ญศรี วรศิริ (๒๕๔๙) ทำการวิจัย เรื่อง “การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ โรงเรียนเขื่อนแก้ว ชนูปถัมภ์ ด้านจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีจัดกิจกรรม แบบโครงการ หลังการพัฒนาสมาชิกมีผลการ

วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ สูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แผนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เชิงเหตุผลและเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน .๙๙ และ ๘๐/๘๐ และหลังการจัดกิจกรรมสมาชิก ผู้บำเพ็ญประโยชน์มีเจตคติต่อกระบวนการจัด กิจกรรมสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติระดับ .๐๑

รมิดา ศรีวัน (๒๕๕๐) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานคุณธรรม เพื่อพัฒนาด้านสังคมนิสัยของนักเรียนชั้นประถม ศึกษปีที่ ๑ โรงเรียนบ้านควนปรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรังผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับ การจัดกิจกรรมโดยใช้หุ่นประกอบการเล่านิทาน คุณธรรม มีพัฒนาการด้านสังคมนิสัย หลังการ ทดลองมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๘๙.๓๐ มีระดับความ พึงพอใจดีมาก

Alpert & Bechar (2007) ทำวิจัยเรื่อง การ วัดและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาครู และทีมนักวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน ประเทศอิสราเอล โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล โดยมีผู้ร่วมทีมเป็นนักวิจัยจากวิทยาลัยจำนวน ๒ คน และครูจากโรงเรียนจำนวน ๓ คน ทำงาน ร่วมกันเพื่อศึกษาการวัดและประเมินผล รวบรวม ข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การทดสอบและศึกษา ลักษณะการปฏิบัติตน โดยกระบวนการทดสอบ ในการวัดและประเมินผลได้จากการอภิปราย การสังเกต การประชุมร่วมกัน ในกระบวนการ ๒ กระบวนการคือ Opening Triads และหลักสูตร เสริม ผลที่ได้คือรูปแบบการทำงานร่วมกันของครู และทีมนักวิจัยในโรงเรียน

Zeichner & Noffke (2001) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการสอน พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เป็นการศึกษาและการปฏิบัติจริงจะช่วยเสริมสร้างและเพิ่มความมั่นใจในการวัดและประเมินผลให้กับครู นอกจากนี้ Nevo (1995) ได้เสนอให้ตระหนักว่าการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการนำไปสู่ทักษะที่ถูกต้องในการประเมิน

จากรายงานการวิจัยที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าการวิจัยที่พัฒนาเชิงคุณธรรมจริยธรรมเป็นงานวิจัยที่มีนักวิชาการสนใจทำค่อนข้างมาก งานวิจัยทั้ง ๓ เรื่องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ตรง (พรศิริ ทองนวล, ๒๕๔๙) ใช้การจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีประสิทธิภาพเชิงเหตุผลและเชิงประจักษ์ (เพ็ญศรี วรศิริ, ๒๕๔๙) ใช้หุ่นประกอบการเล่านิทาน (รมิดา ศรีวัน, ๒๕๕๐) ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและวิธีการลงโทษ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเด็กต้องเป็นวิธีที่ใช้หลักเหตุผลมีการจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้สัมผัสกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันรวมทั้งผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้ซึมซับในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรักและความเมตตา ซึ่งการสอนโดยสร้างประสบการณ์ตรง การเป็นแบบอย่างการใช้หลักเหตุผล การให้ความรักความเมตตา เพื่อสอนคุณธรรมจริยธรรม มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถทำในการเรียนการสอนในรายวิชาได้ครบ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าครูประจำชั้นสามารถปรับใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าทั้ง ๕ หลักการนี้เป็นหลักเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นหลักการที่ผู้วิจัยได้ทำเป็นพื้นฐานในกิจกรรมของการสนทนาตอนเช้าของโรงเรียนสาธิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) อยู่แล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าเพื่อพัฒนาคุณธรรมที่นำมาซึ่ง ๔ คุณธรรมพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคอนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัวชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุข การขับเคลื่อนจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม “๔ คุณธรรมพื้นฐาน” ประกอบด้วย ๑) ความอดทน ๒) ความประหยัด ๓) ความซื่อสัตย์ ๔) มีวินัย ๕) ความสุภาพ ๖) ความสะอาด ๗) ความสามัคคี และ ๘) ความมีน้ำใจ โดยที่กิจกรรมสนทนาตอนเช้าเป็นกิจกรรมที่มุ่งปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีปัญหาต่างกันในแต่ละวันมาเป็นคุณธรรมที่มุ่งพัฒนา และคุณธรรมทั้งหมด เมื่อได้พัฒนาและวางเป็นรากฐานให้เกิดแก่เด็กอย่างลึกซึ้งและอาศัยกระบวนการในการพัฒนาและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตามหลักการที่ผู้วิจัยได้เลือกเป็นแนวทางปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจ ค้นคว้า เกี่ยวกับคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอนเช้าของเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) สร้างและทดลองใช้ชุดกิจกรรม

เพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรม สนทนาตอนเช้าแบบมีและไม่มีชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ตัวแปร

ตัวแปรต้น กิจกรรม สนทนาตอนเช้า ที่จัดให้นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๔

ตัวแปรตาม ระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๒. เนื้อหาคุณธรรมที่ได้จากนิทาน เรื่องเล่า ข้อคิด ประสบการณ์จริงจากสื่อต่างๆ ที่ผู้วิจัยจะเชื่อมโยงและใช้กับประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นกับเด็กในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์

๓. บริบทโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โดยดำเนินการวิจัยในช่วงเวลา ๑๔.๐๐ น.– ๑๔.๔๐ น. จัดมีขึ้นทุกวันในระหว่างเวลา ๑๔.๐๐ น.– ๑๔.๔๐ น.

นิยามศัพท์

๑. ระดับคุณธรรม หมายถึง คุณธรรมที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบบันทึก แบบประเมินพฤติกรรม และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม

๒. ระดับความรู้ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๔ กลุ่มสาระ

๓. ชั่วโมงสนทนาตอนเช้า หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกวันในช่วงเวลา ๑๔.๐๐ น.– ๑๔.๔๐ น. ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณธรรมโดยใช้เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเป็นเนื้อหาพื้นฐาน

สถานที่ทำการทดลองหรือเก็บข้อมูล

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองชนิดสุ่ม มีกลุ่มควบคุม และมีการวัดก่อน-หลัง (Randomized Pretest-Posttest Control group design)

๒. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน ๗ ห้องเรียน รวมมีนักเรียน ๒๕๙ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔/๑ และ ๔/๕ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๖๔ คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มห้องเรียน ๒ ห้อง จาก ๗ ห้อง เหตุผลที่ไม่ได้มีกลุ่มนักเรียนเนื่องจาก โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีการจัดนักเรียนเข้าห้องเรียนโดยการสุ่มอยู่แล้ว

๓. เครื่องมือในการวิจัย

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนโดยครูประจำชั้น/เพื่อนนักเรียน/ผู้ปกครอง

ผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

๒. แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนโดยครูประจำชั้น/เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง

๓. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง

๔. แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๕. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมเป็นแบบสอบถามรู้ ความเข้าใจ ด้านคุณธรรมจำนวน ๒๐ ข้อ แบบปรนัย ๔ ตัวเลือก

๖. แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมในชั่วโมงสนทนาตอนเช้า เพื่อพัฒนาคุณธรรม

๔. ขั้นตอนการทดลอง

ในการรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

๑. ครูประจำชั้นแจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงความเป็นมาของการทดลองและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒. จัดทำแผนการจัดชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมรวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

๓. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยก่อนการทดลอง

๔. ดำเนินการจัดกิจกรรม สนทนาตอนเช้าตามแผน

๕. รวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยหลังการทดลอง

๖. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการทดลอง

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. แจกแจงและหาค่าความถี่ (frequency) ทางแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน โดยครูประจำชั้นและเพื่อน แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปใช้ประเมินเป็นคะแนนคุณธรรม

๒. หาค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินพฤติกรรมการแสดงออกด้านคุณธรรมของนักเรียนโดยผู้ปกครองและนำเสนอในรูปตาราง

๓. ใช้สถิติการบรรยายนำเสนอค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๔ กลุ่มสาระ

๔. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคุณธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๔ กลุ่มสาระดังนี้

๔.๑ การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

๔.๒ การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ครูได้แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน

๒. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเห็นคุณค่าของตนเองในด้านการแสดงออกพฤติกรรมที่ดี

๓. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้ความสำคัญและการวัดความสำเร็จด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เปิดกว้างมากขึ้น

๔. เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์

๕. เป็นประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้ในการแก้ไข้ปัญหา/พัฒนาการจัดการเรียนการสอน การอบรมขัดเกลาให้นักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมดียิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

๑. เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณธรรม หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมรูมรายด้านจากแบบประเมินคุณธรรมสำหรับผู้ปกครอง พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับพฤติกรรมที่พบมากที่สุด โดยด้านความอดทนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๓.๖๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๔๔ รองลงมา คือ ด้านความสุภาพมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๒ ด้านความประหยัดมีค่าเฉลี่ย ๓.๔๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๒ ด้านความสะอาดมีค่าเฉลี่ย ๓.๓๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๑ ด้านความสามัคคีมีค่าเฉลี่ย ๓.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๑ ด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๐ ด้านความมีระเบียบวินัยมีค่าเฉลี่ย ๓.๒๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๖๓ และน้อยที่สุดเป็นด้านความมีน้ำใจมีค่าเฉลี่ย ๓.๑๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๕๒ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเป็น ๙๙.๔๐ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๙.๐๗ และ หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเป็น ๑๐๔.๓๐ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๖.๕๓ คะแนน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณธรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมรูมรายด้านจากแบบ

ประเมินคุณธรรมสำหรับเพื่อนร่วมชั้น พบว่าคะแนนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และ ด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อย ($M = 2.11, S.D. = 1.46$) , ($M = 2.07, S.D. = 1.56$) ส่วนคุณธรรมด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุดเรียงตามลำดับคะแนน ดังนี้ คุณธรรมด้านความอดทน ($M = 1.99, S.D. = 1.48$) ด้านความสามัคคี ($M = 1.98, S.D. = 1.65$) ด้านความสะอาด ($M = 1.90, S.D. = 1.63$) ด้านความมีระเบียบวินัย ($M = 1.78, S.D. = 1.46$) ด้านความประหยัด ($M = 1.78, S.D. = 1.60$) และด้านความสุภาพ ($M = 1.74, S.D. = 1.47$)

เมื่อพิจารณาคะแนนการประเมินคุณธรรมของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนห้องทดลองจากเพื่อนร่วมชั้น พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ๒๘๘.๘๓ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๘๗.๙๗ และหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย ๕๐๖.๑๑ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๑๒๗.๖๖ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

เมื่อพิจารณาคะแนนคุณธรรมของนักเรียนห้องทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านคุณธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ๑๔.๖๗ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๒.๓๓ คะแนน และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรม ๑๗.๒๔ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๑.๗๐ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .๐๕

เมื่อนำคะแนนคุณธรรมของนักเรียนห้องทดลองมาเปรียบเทียบกับคะแนนคุณธรรมของนักเรียนห้องควบคุม พบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านคุณธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ๑๔.๒๘ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๒.๓๓ คะแนน และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรม ๑๗.๒๘ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น ๑.๗๐ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนประเมินคุณธรรมของผู้ปกครองกับคะแนนประเมินคุณธรรมของครู พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ระดับความสัมพันธ์สูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๘๙ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ ด้านความอดทน ระดับความสัมพันธ์สูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๘๖ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ ด้านความมีวินัย ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๗๖ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ ด้านความสุภาพ ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๖๙ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ ด้านความประหยัด ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๗๔ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ ด้านความสะอาด ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๗๒ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ และด้านความสามัคคี ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๗๔ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ ส่วนด้านความมีน้ำใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กันน้อยคือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ๐.๓๔

๒. เมื่อนำคะแนนความรู้ (เกรดเฉลี่ย) และคะแนนด้านคุณธรรมของนักเรียน มาวิเคราะห์

เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยแกน Y แสดงเกรดเฉลี่ยของนักเรียน ส่วนแกน X แสดงคะแนนด้านคุณธรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีเกรดเฉลี่ยสูง จะมีคะแนนด้านคุณธรรมสูงตามไปด้วยและเมื่อผู้วิจัยได้นำคะแนนและเกรดเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกัน พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีเกรดเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาคะแนนคุณธรรมของนักเรียนจะสังเกตว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในห้องทดลองมีคะแนนสูงกว่าห้องควบคุม

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยผลการวิจัยได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยจึงนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. กิจกรรมสนทนาตอนเช้าเป็นกิจกรรมสำคัญที่ครูเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบมีส่วนในการทำหน้าที่อบรม ชัดเภา หล่อหลอม ถ่ายทอดวัฒนธรรม ระบบความเชื่อ แนวคิด แบบแผน การปฏิบัติตน ให้สอดคล้องกับแบบแผนบรรทัดฐานของสังคมผ่านสถาบันการศึกษา สถาบันสำคัญหลักและสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ และเป็นรากฐานของระบบสังคมทั้งหลายคือสถาบันครอบครัว ความดีงามและความไม่ดีงามต่างๆ จะถูกปลูกฝังมาจากครอบครัว สถาบันทั้งสองสถาบันจึงมีส่วนเชื่อมโยงกันอย่างแนบชิด รวมทั้งส่งอิทธิพลต่อกันอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้ว

ความสอดคล้องกันคือการมีจุดหมายเดียวกัน นั่นคือ สร้างเยาวชนให้เป็นคนดีและมีความรู้ จากคำดังกล่าวทำให้ทิศทางของทั้งสองสถาบัน จึงดำเนินและพัฒนาไปอย่างคู่ขนานและต่อเนื่อง สถาบันการศึกษา มีโรงเรียนที่ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเช่นครอบครัวของนักเรียน ห้องเรียนเปรียบเสมือนบ้านโดยมีครูประจำชั้นที่ทำหน้าที่แทนพ่อแม่ มีนักเรียนที่มาจากครอบครัวต่างๆ มารวมอยู่ในห้องเรียน การพูดคุยและสนทนากันในตอนเช้า จึงใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Home room ซึ่งคำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จากการจัดกิจกรรมสนทนาตอนเช้าเป็นการบ่งบอกถึงการมีช่วงเวลาสำคัญที่ครูได้มีเวลาคุณภาพร่วมกันกับนักเรียน สามารถสร้างความอบอุ่นใจ มีความรักใคร่ สามัคคีกัน โดยนักเรียนจะเรียนรู้และซึมซับกระบวนการคิด และการตัดสินใจต่างๆ จากครู ผู้ซึ่งเป็นต้นแบบสำคัญ สิ่งที่เป็นต่อการจัดกิจกรรมและการดูแลนักเรียนมาก และจัดเป็นความสำคัญที่สุด คือ ความยุติธรรมของครู เนื่องจากในชั้นเรียนจะมีเหตุการณ์และปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ให้เป็นผู้ที่ต้องตัดสินใจหรือชี้แนะแนวทาง ดังนั้นการสร้างศรัทธาของนักเรียนที่มีต่อครู ต้องเริ่มต้นจากความยุติธรรม ส่วนการขัดเกลาคุณธรรมนั้นนักเรียนจะเริ่มซึมซับเมื่อนักเรียนเกิดศรัทธาในตัวครูผู้สอน ซึ่งจะพบว่า พฤติกรรมของครูผู้สอนจะเป็นแบบอย่างพฤติกรรมของนักเรียน เช่นเมื่ออาจารย์มีความอดทน นักเรียนในชั้นเรียนนั้นก็จะมีคุณธรรมเด่นในด้านนั้นเช่นเดียวกัน

๒. คุณลักษณะของครูประจำชั้นที่ต้องอบรมนักเรียนในช่วงของกิจกรรมสนทนาตอนเช้า นั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักสังเกต มีไหวพริบปฏิภาณใน

การเลือกใช้เรื่องเล่า หรือสถานการณ์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นครูประจำชั้น จำเป็นต้องศึกษาและใช้ประสบการณ์ในการพูดและเชื่อมโยง ให้นักเรียนได้เกิดข้อคิด ความประทับใจ และเกิดความซาบซึ้ง ที่จะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นด้วยความภูมิใจ และเห็นคุณค่าความสำคัญของการทำสิ่งที่ดี

๓. ความสอดคล้องกันระหว่างความรู้และคุณธรรม ในสังคมปัจจุบันนี้จัดว่าคุณธรรมมีความสำคัญมากกว่าความรู้ เนื่องจากผู้ที่มีความรู้มากเก่งมาก แต่หากไม่ได้รับการอบรม ขัดเกลาให้ยึดถือคุณธรรมก็จะกลับกลายเป็นสิ่งที่ยันตรายต่อสังคมเป็นอย่างยิ่ง ดังเหตุการณ์วิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งล้วนมาจากผู้มีความรู้แต่ขาดคุณธรรม เอาardtเอาเปรียบผู้คนในสังคมในทางตรงกันข้ามหากระบบการศึกษาโดยเฉพาะครูผู้เป็นแบบอย่างสำคัญของเยาวชนสามารถอบรมขัดเกลาให้นักเรียนให้มีคุณธรรมได้แล้วนั้นก็พอจะมองเห็นแสงสว่างแห่งการพัฒนาและความเจริญทางด้านจิตใจที่จะเกิดขึ้นได้จริง โดยเมื่อนักเรียนได้แน่วคิดและหลักการด้านคุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังไปอย่างถูกต้องเหมาะสมคุณธรรมที่ได้รับการตั้งใจปลูกฝังไว้ก็จะเจริญงอกงามต่อไปอย่างแน่นอนในอนาคตข้างหน้า

๔. ความเข้มงวดและบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีผลอย่างยิ่งต่อนักเรียน การเรียนรู้และจดจำจะเกิดในบรรยากาศแห่งความรัก ความเป็นมิตร และบรรยากาศที่อบอุ่น กิจกรรมในชั้นเรียนควรเป็นกัลยาณมิตรต่อกันและกัน ครูประจำชั้นยังคงต้องมีการเสริมแรงคือ ปรกาศความดีของนักเรียนเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นตัวอย่าง ควบคุมและอบรมสั่งสอนนักเรียน

ที่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องให้เกิดความสำนึกและลดเลิกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและกล่าวซ้ำทางที่ถูกต้องให้นักเรียนเกิดความกระจ่างในแนวทางปฏิบัติ ครูต้องติดตามสังเกตพฤติกรรมเพื่อที่จะกล่าวชมเชยเมื่อนักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี และประกาศความดีของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เพื่อนนักเรียนได้ทราบด้วย

๕. จากงานวิจัยในครั้งนี้นี้พบว่ากรอบรบบนิสัย ชัดเจนพฤติกรรมของเด็กอย่างตั้งใจ โดยใช้คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ ความสุภาพ ความประหยัด และความสะอาด ในช่วงวัยประถมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นมากที่สุดเพราะในช่วงวัยนี้นักเรียนกำลังเรียนรู้ เหตุผล โดยจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้สัมผัสกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันรวมทั้งผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้ซึมซับในขณะเดียวกันก็ให้ความรักและความเมตตา เพื่อสอนคุณธรรมจริยธรรมได้ดีที่สุดโดยครูต้องเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลด้วยความรวดเร็วเพื่อที่นักเรียนจะได้เชื่อมโยงและจัดเก็บข้อมูลซึ่งเมื่อครอบรอบอย่างต่อเนื่อง ซ้ำและย้ำทวนอยู่เป็นประจำ จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัยที่ดีติดตัวนักเรียนต่อไป อย่างไรก็ตามระดับคุณธรรมของนักเรียนที่มีและเกิดขึ้นในตัวเด็กนั้นจะคงสภาพไว้ได้โดยเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากช่วงที่มีการอบรมหรือไม่นั้นเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายมีส่วนสำคัญเนื่องจากนักเรียนจะปรับตัวตามสภาพการณ์แวดล้อม โดยหลักเหตุ – ผลที่นักเรียนมีอยู่อาจนำมาใช้อย่างไม่ทรงประสิทธิภาพนักเมื่อขาดสติ การตัดสินใจเกิดจากสติที่ควบคุม ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญในขั้นสูงต่อไปนักเรียนควรจะต้องมีการฝึกสติ ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดและควบคุมความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งเมื่อนักเรียนฝึกในขั้น

มีสติได้แล้ว ก็จะสามารถฝึกควบคุมตนเองในขั้นสูงต่อไปซึ่งทั้งหมดมีความเป็นหนึ่งเดียวกับหลักของศาสนาพุทธ

๖. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานพระวรธัมโมวาท วันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๖ “เด็กย่อมเป็นที่หวังของพ่อแม่ ครอบครัว และสังคม ว่าจะเป็นคนดีมีความเจริญก้าวหน้าและทำให้ครอบครัว สังคม และชาติบ้านเมืองเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป แต่การที่เด็กจะเป็นคนดีมีความเจริญก้าวหน้าได้ตามที่ทุกคนปรารถนาต้องการนั้นผู้ใหญ่ในครอบครัว สังคม และชาติบ้านเมือง ก็จะต้องทำดี เป็นคนดี และเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็นเป็นแบบอย่างให้เด็กได้ทำตาม เป็นบทเรียนให้เด็กได้รู้และเข้าใจจากการกระทำ จนเกิดเป็นนิสัยหรือความเคยชินประจำตัว สิ่งดีๆ ดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้เพียงแต่ความต้องการปรารถนาเท่านั้น แต่ต้องลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งฝ่ายให้และฝ่ายรับที่สำคัญ ต้องเป็นการกระทำบนพื้นฐาน ของความปรารถนาดีหรือเมตตาอย่างแท้จริง เมื่อทำได้เช่นนี้ เด็กก็จะไม่เกิดความรู้สึกว่าผู้ใหญ่ได้แต่สอน แต่ไม่ทำ และเมื่อทำได้เช่นนี้ เด็กก็มักจะยอมรับและยอมตาม ทำตัวให้เป็นคนดีได้สมปรารถนาของผู้ใหญ่ทั้งได้ประสพสิ่งที่เด็กเองปรารถนา เป็นความดีของชีวิตสำหรับตนตลอดไป” จากพระวรธัมโมวาท เป็นที่ประจักษ์ชัดแน่ถึงความสำคัญและหน้าที่รับผิดชอบของผู้ใหญ่ในครอบครัว สังคมและชาติบ้านเมือง จะต้องพัฒนาคุณธรรมเป็นองค์รวมที่มุ่งผลคือการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงของทุกฝ่ายจึงเป็นสิ่งที่คุณคนต้องตระหนักและทำให้เกิดขึ้นจริงให้ได้ในเวลาอัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

๑. การวิจัยในครั้งนี้พบว่าการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนเป็นเรื่องที่สามารถทำได้และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการมุ่งมั่นพัฒนาคุณธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญที่ต้องทำเป็นสิ่งแรก ส่วนการพัฒนาความรู้เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกันหากแต่ทุกฝ่ายควรเริ่มตระหนักและคำนึงถึงคุณธรรมเป็นหลักพื้นฐาน

๒. จากการประเมินผลพฤติกรรมคุณธรรมพบว่านักเรียนมีความอดทนมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมในด้านการมีน้ำใจมีน้อยที่สุด จากลำดับของพฤติกรรมควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ นำแนวทางที่ถูกต้องเผยแพร่และปฏิบัติต่อไป สำหรับพฤติกรรมการมีน้ำใจต้องวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและวางแผนปรับปรุงต่อไป

๓. การสอนในชั่วโมงกิจกรรมสนทนาตอนเช้าเป็นการอบรมนักเรียนในช่วงเวลาคุณภาพที่มีระยะเวลาสั้นๆ ประมาณ ๒๐ นาที แต่การสังเกตเหตุการณ์ และรับทราบเรื่องราวต่างๆตลอดช่วงเวลาที่นักเรียนอยู่ในห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ ครูจะต้องใช้ประสบการณ์ในการให้เหตุผล และบอกนักเรียนถึงสิ่งที่จะเกิดจากเหตุนั้นแล้วนำมาสรุปในช่วงการสนทนาตอนเช้า ซึ่งระบบการสอน

ดังกล่าวคือการให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์โดยปัญหาต่างๆ จะลดลงเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ถึงผลของเหตุการณ์นั้น และการสอนในแนวทางนี้ควรได้นำไปใช้ในหลักสูตรที่บูรณาการอยู่ในทุกเรื่องของการเรียนรู้เป็นการสอนเพื่อวางแนวทางแบบแผนที่นักเรียนได้เห็นว่าเป็นจริงเมื่อได้ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

๑. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความคงอยู่ของคุณธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่องในระยะ ๓ ปี ๖ ปี และ ๑๒ ปีจนถึงวัยทำงาน

๒. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมของครูประจำชั้นกับนักเรียนในห้องเรียน

๓. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนทั้งโรงเรียนเพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การอบรม ชัดเกลานักเรียนในโรงเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมดียิ่งขึ้น

๔. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมอย่างเป็นองค์รวมเพื่อหาแนวทางให้เกิดการพัฒนาอย่างชัดเจนและถูกต้องจากทุกส่วนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการศาสนา. (๒๕๓๘). *การจัดจริยศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (๒๕๒๙). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (๒๕๕๓). *ผลของการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฏ์. (๒๕๓๙). *คู่มือการแนะแนว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (๒๕๓๑). *ความเป็นครู*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ชัยพจน์ รักษาม. (๒๕๕๒). *แหล่งเรียนรู้เพื่อคนรอบรู้, ปฏิรูปการศึกษา, เมษายน, ๑๐-๑๑*.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (๒๕๕๘). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย: อดีตปัจจุบันและอนาคต*.
*ในเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ ๑ ครั้งที่ ๑) เรื่องการใช้และการผลิตผลงานวิจัยทางจิต
พฤติกรรมศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่สังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ และศจีมาจ ญ วิเชียร. (๒๕๕๑). *การวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้
คุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
(ศูนย์คุณธรรม).
- บรรจง ชูชาติสกุล. (๒๕๓๓). *คู่มือการพัฒนาคุณธรรม*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา
- ประกาศรี สีหอำไพ. (๒๕๓๕). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ปรียาพร องค์กรนุตรโรจน์. (๒๕๓๕). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ
พระราชวรภณีย์. (๒๕๒๗). *พจนานุกรมศัพท์พุทธศาสนา*. พระนคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- ลัดดา เสนาวงษ์. (๒๕๓๒). *ความเป็นครู*. กรุงเทพมหานคร: พิเศษฐ์การพิมพ์.
- วัชรินทร์พรมย์. (๒๕๓๑). *การแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สงบลักษณ์. (๒๕๓๕). *จากหลักสูตรจากแผนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการกระทรวง
ศึกษาธิการ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (๒๕๒๖). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์. อักษรบัณฑิต.
- สมผิว ชื่นตระกูล. (๒๕๓๗). *ความเป็นครู*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (๒๕๒๗). *คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพมหานคร:
เจ้าพระยาการพิมพ์.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (๒๕๔๖). ๒๐ วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
เสถียร ชาวไทย. (๒๕๓๖). *ปรัชญาคุณธรรมสำหรับครู*. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.
หน่วยศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษา. (๒๕๔๔). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: การโฮมรูม*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ภาษาอังกฤษ

Arsenio WF.(1995). *Lover a children's conceptions of socio-moral Sffect: Happy victimizers, mixed emotions, and other expectancies*. In: M Killen, D Hart (Eds): *Morality in everyday life*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bretherton I. (1985). Waters a Growing Points of Attachment Theory and Research. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 29.

Colby A, Kohlberg K. (1987). The measurement of moral behavior. New York: Cambridge University Press.

Grusec JE, Dix T, Mills R. (1982). The Effects of Type, Severity, and Victim of Children's Transgressions on Maternal Discipline. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 14, 276-289.

Grusec JE, Goodness JJ. (1994). Impact of Parental Discipline Methods on the Child's Internalization of Values: *A Reconceptualization of Current Points of View*. *Developmental Psychology*, 30, 4-19.

Zeichner, K., & Noffke, S.(2001). Practitioner research. In V. Richardson (Ed.), *Handbook of research on teaching* (4thed.) Washington, DC: American educational research association.

ผู้เขียน

อาจารย์กนิษฐา พวงไพบูลย์ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปฏิบัติงานที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม